

On: 15 March 2015, At: 21:28

Publisher: Taylor & Francis

Informa Ltd Registered in England and Wales Registered Number:
1072954 Registered office: Mortimer House, 37-41 Mortimer Street,
London W1T 3JH, UK

Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar

Publication details, including instructions for
authors and subscription information:

<http://www.tandfonline.com/loi/sgff19>

Cementskiffern från Styggforsen i Boda socken af Kopparbergs län

A. W. Cronquist

Published online: 06 Jan 2010.

To cite this article: A. W. Cronquist (1884) Cementskiffern från Styggforsen i Boda socken af Kopparbergs län, *Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar*, 7:5, 260-263, DOI: [10.1080/11035898409444137](https://doi.org/10.1080/11035898409444137)

To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/11035898409444137>

PLEASE SCROLL DOWN FOR ARTICLE

Taylor & Francis makes every effort to ensure the accuracy of all the information (the "Content") contained in the publications on our platform. However, Taylor & Francis, our agents, and our licensors make no representations or warranties whatsoever as to the accuracy, completeness, or suitability for any purpose of the Content. Any opinions and views expressed in this publication are the opinions and views of the authors, and are not the views of or endorsed by Taylor & Francis. The accuracy of the Content should not be relied upon and should be independently verified with primary sources of information. Taylor and Francis shall not be liable for any losses, actions, claims, proceedings, demands, costs, expenses, damages, and other liabilities whatsoever or howsoever caused arising directly or indirectly in connection with, in relation to or arising out of the use of the Content.

This article may be used for research, teaching, and private study purposes. Any substantial or systematic reproduction, redistribution, reselling, loan, sub-licensing, systematic supply, or distribution in any form to anyone is expressly forbidden. Terms & Conditions of access and use can be found at <http://www.tandfonline.com/page/terms-and-conditions>

N:o 10. Qvarts från *Källviken* i Torsåker socken af Gefleborgs län innehöll

Kiselsyra	98,3
Lerjord och jernoxid	1,2
Kalk, talk, alkalier	0,5
	<hr/> 100,0

Denna qvarts, som lång tid och med fördel användts vid Korsnäs för tillverkning af qvartstegel, visar sig i prof under mikroskopet vara del af en individ, är rik på delvis rätt stora vätskeinlagringar med i allmänhet relativt små libeller, hvilka ej förändras vid svag uppvärmning.

Med detta lilla meddelande har förf. velat antyda sannolikheten för, att vätskeinneslutningarne i qvarts spela en afsevärd rol vid fråga om mineralets användning till eldfast tegel och att denna omständighet bör beaktas isynnerhet der blandning af flere olika qvartssorter användes.

(Stockholm, dec. 1883.)

CRONQUIST, A. W. *Cementskiffern från Styggforsen i Boda socken af Kopparbergs län.*

I Bd 1 sid. 17 af denna Förenings förhandlingar gifver M. STOLPE en öfversigt öfver de bergarter som omgifva Siljan och betecknar den s. k. cementskiffern, särskildt rikt utvecklad vid Styggforsen, såsom ett af de öfversta lagren.

Denna skiffer, som rätteligen är att anse som en lerhaltig kalksten, har under ett tiotal af år varit föremål för brytning och bränning till en art cement — s. k. roman eller naturligt cement — och dertill visat sig så fördelaktig, att förslag bragts å bane att vid Styggforsen anlägga en större cementfabrik.

Lektor TÖRNQVIST har 1874 uppmätt en af fyndigheterna, ett uppskjutande lager om 126 fots längd, 480 fots bredd och

omkring 100 fots höjd öfver marken, hvilket alltså erbjuder råämnen för mångårig tillverkning.

Analys å denna skiffer verkställdes redan 1859 vid Falu bergsskola af herr R. ANDERSSON och gaf till resultat:

Olösligt i syror.....	9,10
Lerjord.....	0,08
Jernoxid	0,63
Manganoxidul.....	1,45
Kalk	47,48
Talk	1,01
Kolsyra.....	40,00
	<hr/>
	99,75

Det hos mig först undersökta skifferprofvet analyserades och visade sig på 100 delar innehålla:

22,9 % lera och 77,1 % karbonater eller i glödgadt tillstånd:

Kiselsyra.....	25,4
Lerjord och Jernoxid.....	11,1
Kalk	61,4
Talk.....	1,8
	<hr/>
	97,7

För att erhålla mera detaljkännedom om trakten har ingenjör BRUNDIN besökt platsen och der uttagit skifferprof af Gettryggen dels i en linie i nord-sydlig riktning å flere ställen samt äfven från närbelägna platser.

Dessa hos mig undersökta prof hafva lemnat följande resultat:

		Kols. talk.	Kols. kalk.	Olöst.
1	Gettryggen invid norra foten.....	77,2	2,3	20,5
2	» S. om föregående	82,0	1,8	16,2
3	» S. om föregående	82,8	2,0	14,2
4	» S. om föregående	84,8	2,1	13,1
5	» S. om föregående	83,7	1,5	14,8
6	» SV. på höjden.....	78,1	1,7	20,3

7 Getryggen vid södra kanten	83,0	2,0	15,0
8 Sandharpen	83,5	2,0	14,2
9 Rennberget	83,1	1,9	15,0
10 Mågskiftet	78,9	1,7	19,4
11 Hedmesbacken	83,0	1,8	15,3

Det olösta, den lerhaltiga substansen, analyserades äfven och visade sig från

	N:r 3.	N:r 6.
Kiselsyra	64,64	70,25
Lerjord	24,93	16,75
Jernoxid		7,36
Kalkjord	0,30	0,80
Talkjord	0,37	0,47
Alkalier	2,10	1,56
Glödningsförlust	6,25	3,60
	98,57	100,79

Jemföra vi dessa analysresultat med sammansättningen på några utländska råämnen som redan länge användts för tillverkning af Romancement, finna vi

i rått tillstånd	1	2	3	4	5	6
Lera	22,9	26,54	21,58	23,61	25,2	23,0
Kalksten	77,1	73,46	78,42	76,39	74,8	77,0
i brändt tillstånd.						
Kiselsyra	25,4	25,27	24,12	29,50	23,67	21,82
Jernoxid, Lerjord	11,1	16,56	11,75	20,18	14,75	21,35
Kalk	61,4	55,65	59,10	48,68	58,80	55,69
Talk	1,8	1,59	4,98	0,62	0,73	1,12
	99,7	98,84	99,95	99,08	97,95	99,98

1. Cementskiffen från Styggforsen.
2. Kalknjurane i Londonclay.
3. Kalksten från Krienberge vid Rüdersdorf.
4. Bayersk mergel.
5. Mergel från Perlmoos vid Kufstein i Tyrolen.

6. Kalk från Vassy

hvilka alla bearbetas till cementer.

Häraf framgår att cementskiffern vid Styggforsen är af fullt tjenlig beskaffenhet som råämne för cementberedning.

(Stockholm, februari 1884.)

WEIBULL, Mats: *Mineralogiska notiser.*

1) Igelströmit från Hillängs grufvor i Dalarne.

Vid ett föregående tillfälle har jag meddelat en undersökning af Igelströmit från en närbelägen fyndort¹⁾, hvarvid jag påpekat mineralets plats i systemet vid sidan af olivin och tephroit samt angifvit de skäl, som föranledt mig att uppföra det som en särskild mineralart²⁾. Som Igelströmit endast är undersökt från nämnda fyndort, ansåg jag det mödan värdt att något närmare studera ett mineral från Hillängs grufvor, som i det yttre nära öfverensstämde med Igelströmiten, i hopp om att få mina förut gjorda iakttagelser beriktigade eller bekräftade.

Hillängs grufvor, belägna 1 km. OSO om Ludvika samt 6 km. SV om de sydligaste grufvorna i V. Silfbergsfältet, ligga i ett granulitområde, som i sig sluter några af mellersta Sveriges rikaste malmfyndigheter. Malmförekomsten, som har stor likhet med den vid V. Silfberget, består af svartmalm med en

¹⁾ Några Mn-mineral från V. Silfberget i Dalarne i G. F. F. 1883. B. VI, sid. 499.

²⁾ I samband härmed torde det vara skäl att nämna hurusom namnet Igelströmit af HEDDLE i Min.-Mag. II, 107 (tyvärr har endast ref. derom i DANAS Syst. of Min. App. III, 99 varit mig tillgängligt) efter upptäckaren blifvit föreslaget för ett vattenhaltigt talk-jernoxid-mineral från Nordmarken samt från Haaf-Grunay i Skottland. IJELSTRÖM, som beskrifvit mineralet från Nordmarken (i Öfv. K. V. F. 1865, sid. 609) såsom ett »i sexsidiga taflo kristalliseradt mineral af hvit färg» kallar detsamma pyroaurit af dess egen- skap »att antaga en guldlik färg i eld». Då DANA af förbiseende refererar detta så, att mineralets färg är »submetallisk, goldlik» (Syst. 179), låter sig häraf förklara hvarför HEDDLE, som vid undersökning af ett identiskt mineral från Skottland fann dess färg silfverhvit, föreslår namnet Igelströmit »on the ground that the golden color is not essential». Emellertid finnes ej minsta anledning att frångå den af upptäckaren föreslagna benämningen.